EigenwAIs

Leerlingen en AI

Praktische werkvormen
voor in de klas

Over EigenwAIs

Wij geloven dat goed onderwijs leerlingen **voorbereidt op de wereld van morgen**.

AI kan, als je het verantwoord gebruikt, een hulpmiddel zijn om slimmer te leren:

Zorg dat je **zelf nadenkt,** en weet waar en hoe AI jou kan ondersteunen. Maar: jij bent verantwoordelijk voor het resultaat én je eigen leren.

AI is al overal om ons heen. Dus creatief en kritisch **ermee leren omgaan** is een **digitale basisvaardigheid**.

Werkvormen in deze gids

#	Werkvorm	Leerdoel	SLO-kerndoel
1	Mens of machine?	Herkennen wat door AI gemaakt is	21B, 21D, 23C
2	Samenwerken met AI	AI gebruiken om je eigen werk te verbeteren	21A, 21B, 21D
3	AI debat	Een mening vormen over AI in de maatschappij	23A, 23B, 23C
4	Dilemmakaarten	Nadenken over wat wel en niet oké is bij AI-gebruik	21D, 23B, 23C
5	Bouw je eigen website met AI	Iets maken met hulp van AI	22A, 22B

Gratis AI tools

Wat wil je genereren?	Tool	QR code
Tekst		
Afbeeldingen		
Muziek		
Podcasts		
Uitlegvideo’s		

AI uitleggen aan leerlingen

Wat is AI?
AI staat voor Artificiële Intelligentie, kunstmatige slimheid. Een AI zoals ChatGPT is een computerprogramma dat heel veel teksten heeft gelezen en daardoor geleerd heeft om zinnen te maken die goed klinken. Het "voorspelt" steeds het volgende woord, een beetje zoals de woordsuggesties op je telefoon, maar dan veel, veel beter.

Belangrijk om te weten:
- AI denkt niet echt. Het lijkt slim, maar het begrijpt niet wat het zegt.
- AI kan fouten maken. Soms verzint het iets dat niet klopt, maar het klinkt wél overtuigend. Dit heet een *hallucinatie*.
- AI leert van teksten die mensen hebben geschreven. Dat betekent dat vooroordelen uit die teksten ook in de antwoorden kunnen zitten.

Wat kun je er wel mee?
AI kan je helpen met ideeën bedenken, teksten verbeteren, dingen uitleggen en creatieve dingen maken. Maar jíj blijft altijd de baas: jij checkt, jij kiest, jij beslist.

Wat deel je NOOIT met AI?
Je echte naam, adres, telefoonnummer, foto's van jezelf of anderen, of wachtwoorden. Net zoals je nooit je wachtwoord aan anderen vertelt of op internet zet. Je weet nooit zeker waar het belandt en wie het leest!

Werkvorm 1

Mens of machine?

Leerdoelen

Leerlingen ontwikkelen een kritische blik op digitale content en ontdekken dat AI-content niet altijd makkelijk te onderscheiden is van echt.

SLO-kerndoelen

- **21B** De leerling navigeert doelgericht in het digitale media- en informatielandschap
- **21D** De leerling verkent AI
- **23C** De leerling verkent hoe digitale technologie, digitale media en de samenleving elkaar wederzijds beïnvloeden

Tijdsduur: 15-30 minuten

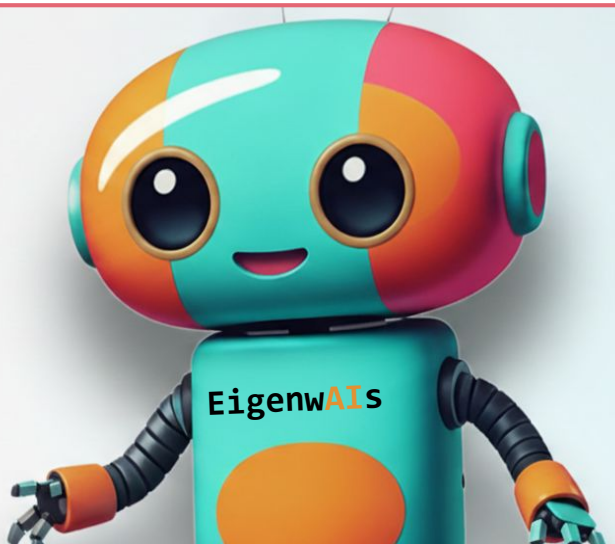

Welke foto is echt en welke is AI?

Dit heb je nodig:

- De EigenwAIs bijlage ‘Mens of Machine’ met afbeeldingen gemaakt door een mens naast een afbeelding gegenereerd door AI (zie voorbeeld hierboven).

Zo doe je het:

1. Toon elk voorbeeld op het digibord.
2. Leerlingen stemmen: MENS of MACHINE?
3. Onthul het antwoord en bespreek: Waaraan kun je het zien? Wat viel je op?
4. Sluit af met de kernvraag: Als je het verschil niet altijd kunt zien, waarom is het dan belangrijk om te weten of iets door AI gemaakt is?

Tip voor de leerkracht: Je kunt ook zelf afbeeldingen of nieuwsberichten zoeken. Maak het dan wel bewust lastig. Kies AI-afbeeldingen die erg goed zijn. Dat maakt de les veel leerzamer dan wanneer het verschil overduidelijk is.

Werkvorm 2

Samenwerken met AI

Leerdoelen

Leerlingen leren AI inzetten als hulpmiddel om hun eigen werk te verbeteren, zonder het eigenaarschap over hun tekst te verliezen. Ze oefenen met het kritisch beoordelen van AI-feedback en zelf beslissen wat ze wel en niet overnemen.

SLO-kerndoelen

- **21A** De leerling zet digitale systemen functioneel in
- **21B** De leerling navigeert doelgericht in het digitale media- en informatielandschap voor het verwerven en verwerken van informatie
- **21D** De leerling verkent AI

Tijdsduur: 45-60 minuten

Dit heb je nodig:

- Een tekst die leerlingen zelf geschreven hebben (bijvoorbeeld een verhaal, een brief, een verslag)
- Toegang tot een chatbot, bijvoorbeeld **Copilot** (copilot.microsoft.com) via de Microsoft schoolomgeving

Zo doe je het:

1. Leerlingen schrijven een korte tekst (of gebruiken een bestaande).
2. Kies samen een tekst en haal persoonlijke gegevens eruit.
3. De klas bedenkt eerst zelf 3 tips.
4. Typ de tekst in de chatbot: "Dit is een tekst van een leerling uit groep [5/6/7/8]. Geef 3 tips. Verander de tekst niet."
5. Vergelijk de tips van de klas en AI: welke nemen we over, en waarom? Leerlingen verbeteren hun eigen tekst met de tips die zij nuttig vinden.
6. Bespreek: welke feedback hielp, en welke klopte niet?

Tip voor de leerkracht: Laat de schrijver van de tekst steeds het laatste woord hebben. Zo leren leerlingen dat zij de baas blijven over hun eigen werk, niet de AI.

Werkvorm 3

AI Debat

Leerdoelen

Leerlingen leren een onderbouwd standpunt innemen over de rol van AI in de maatschappij. Ze oefenen met argumenteren, luisteren naar andere perspectieven en het vormen van een genuanceerde mening.

SLO-kerndoelen

- **23A** De leerling gaat veilig om met digitale systemen, data en de privacy van zichzelf en anderen
- 23B De leerling maakt weloverwogen keuzes bij het gebruik van digitale technologie en digitale media
- **23C** De leerling verkent hoe digitale technologie, digitale media en de samenleving elkaar wederzijds beïnvloeden

Tijdsduur: 45-60 minuten

Zo doe je het:

1. Kies een stelling en verdeel de klas in een VOOR-team, een TEGEN-team en een jury van 3-5 leerlingen.
2. Geef beide teams 15 minuten voorbereidingstijd om argumenten te verzamelen.
    - Optioneel: als je groep eerder met AI gewerkt heeft, kun je ze na het zelf nadenken vervolgens 10 minuten geven om hun argumentatie te verbeteren met AI.
    - Optioneel: voorbereiding als huiswerk of in een voorbereidingsles
3. Het debat:
    - Team VOOR presenteert (2 min)
    - Team TEGEN reageert (2 min)
    - Team TEGEN presenteert (2 min)
    - Team VOOR reageert (2 min)
    - Vrije discussie (5 min)
4. De jury beoordeelt niet op wie "gelijk heeft" maar op wie het beste heeft onderbouwd.
5. Sluit af met een klassikale stemming: wat vindt de klas nu, na het debat?

Stellingen (kies er één)

- "AI moet verboden worden op school"
- "Het is oké om AI te gebruiken bij een werkstuk, zolang je het eerlijk zegt"
- “Het is belangrijker dat AI slim is dan dat het zuinig is qua energie en water”
- "Kinderen moeten leren programmeren in plaats van schrijven"

Tip voor de leerkracht: verdeel leerlingen bewust in het team dat NIET overeenkomt met hun eigen mening. Dit dwingt ze om vanuit een ander perspectief te denken.

Werkvorm 4

Dilemmakaarten

Leerdoelen

Leerlingen leren ethisch redeneren over het gebruik van AI. Ze oefenen met het vormen en onderbouwen van een eigen mening, zonder dat er één goed antwoord is.

SLO-kerndoelen

- **21D** De leerling verkent AI
- **23B** De leerling maakt weloverwogen keuzes bij het gebruik van digitale technologie en digitale media
- **23C** De leerling verkent hoe digitale technologie, digitale media en de samenleving elkaar wederzijds beïnvloeden

Tijdsduur: 30-40 minuten

Dit heb je nodig:

- De dilemmakaarten in de EigenwAIs bijlage ‘Dilemmakaarten’ (zie voorbeelden hieronder).

Zo doe je het:

1. Verdeel de klas in groepjes van 3-4 leerlingen.
2. Elk groepje trekt een dilemmakaart.
3. Leerlingen lezen het scenario en bespreken: Wat vind je hiervan? Waarom? Wat zou jij doen?
4. Belangrijk: er is geen goed of fout antwoord. Het gaat om het redeneren.
5. Elk groepje deelt zijn dilemma en conclusie met de klas.
6. Klassikale nabespreking: zijn er scenario's waar iedereen het over eens is? En waar niet?

Dilemma
Jasmijn moet een werkstuk maken over het Oude Egypte. Ze typt haar hele opdracht in ChatGPT en levert het antwoord in als haar eigen werk. Niemand merkt het. → Wat vind je hiervan? Maakt het uit als niemand het merkt?

Dilemma
Mo heeft moeite met spelling. Hij schrijft eerst zelf een tekst en vraagt daarna aan AI om de spelfouten te verbeteren. Hij leest de verbeteringen door en leert ervan. → Is dit anders dan wat Jasmijn doet? Waarom wel of niet?

Werkvorm 5

Bouw je eigen website met AI

Leerdoel

Leerlingen ervaren dat AI een krachtig creatief hulpmiddel kan zijn. Ze leren een digitaal product maken met behulp van AI, en ontdekken dat ze zelf keuzes moeten maken over inhoud en vormgeving.

SLO-kerndoelen

- **22A** De leerling gebruikt passende werkwijzen bij het creëren van digitale producten
- **22B** De leerling programmeert een computerprogramma met behulp van computationele denkstrategieën

Tijdsduur: 60-90 minuten (kan ook verspreid over twee lessen)

Dit heb je nodig:

- EigenwAIs werkblad 'Bouw je eigen website met AI' (1 per leerling of tweetal)

Zo doe je het:

1. Volg de stappen op het werkblad. Doe dit ofwel klassikaal ofwel laat leerlingen het werkblad zelfstandig volgen. Let op: toezicht van de leerkracht is altijd nodig bij leerlingen die zelfstandig AI gebruiken.
2. Begeleid door eindproducten te laten zien op het digibord en klassikaal te reflecteren: is het gelukt te maken wat je wilde? Wat deed de AI goed? Lijkt het op de tekening? Wat moest je zelf aanpassen?

Tip voor de leerkracht: begeleid leerlingen in het geduldig itereren. Het eerste resultaat kan vaak veel beter worden door stapje voor stapje verbeteringen door te voeren.

SLO kerndoelen digitale geletterdheid

Kerndoel 21 · De leerling zet digitale technologie en digitale media in

- 21A · De leerling zet digitale systemen functioneel in
- 21B · De leerling navigeert doelgericht in het digitale media- en informatielandschap voor het verwerven en verwerken van informatie
- 21C · De leerling verkent het gebruik van data en dataverwerking
- 21D · De leerling verkent AI

Kerndoel 22 · De leerling creëert met digitale technologie

- 22A · De leerling gebruikt passende werkwijzen bij het creëren en gebruiken van verschillende typen digitale producten
- 22B · De leerling programmeert een computerprogramma met behulp van computationele denkstrategieën

Kerndoel 23 · De leerling participeert in de gedigitaliseerde wereld

- 23A · De leerling gaat veilig om met digitale systemen, data en de privacy van zichzelf en anderen
- 23B · De leerling maakt weloverwogen keuzes bij het gebruik van digitale technologie en digitale media
- 23C · De leerling verkent hoe digitale technologie, digitale media en de samenleving elkaar wederzijds beïnvloeden

EigenwAIs

Leerlingen en AI
Praktische werkvormen
voor in de klas

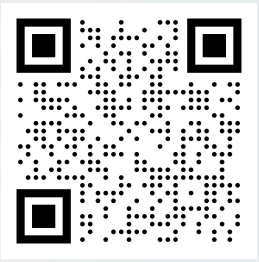

eigenwais.com